

Vyhodnotenie pripomienok k návrhu rozhodnutia o regulácii cien na relevantnom trhu veľkoobchodných služieb ukončenia hlasového volania v individuálnych verejných telefónnych sieťach poskytovaných v pevnom umiestnení

Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb (ďalej len „úrad“) dňa 22. 11. 2017 zverejnil na svojom webovom sídle https://www.teleoff.gov.sk/data/files/48771_rozhodnutie-o-cene-trh-1-navrh.pdf

Návrh rozhodnutia o regulácii cien na relevantnom trhu veľkoobchodných služieb ukončenia hlasového volania v individuálnych verejných telefónnych sieťach poskytovaných v pevnom umiestnení (ďalej len „Návrh rozhodnutia“) spolu s nákladovým modelom BU LRIC pure (Bottom up Long Run Incremental Costs pure), manuálom na adaptabilný model a ostatnými prílohami pre podniky, ktoré boli rozhodnutím úradu podľa § 18 ods. 1 zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o elektronických komunikáciách“) určené za významné podniky na relevantnom trhu veľkoobchodných služieb ukončenia hlasového volania v individuálnych verejných telefónnych sieťach poskytovaných v pevnom umiestnení (ďalej len „relevantný trh č. 1“) a ktorým bola uložená povinnosť regulácie cien podľa § 23 a § 12 ods. 3 písm. a) zákona o elektronických komunikáciách. Úrad zverejnil na svojom webovom sídle Výzvu na podávanie pripomienok k Návrhu rozhodnutia a na zaslanie písomných pripomienok k Návrhu rozhodnutia úrad stanovil zákonnú lehotu do 22.12. 2017.

V zákonnej lehote boli úradu doručené pripomienky spoločnosti Slovak Telekom, a. s. (ďalej len „spoločnosť ST“) a spoločnosti Orange Slovensko, a. s. (ďalej len „spoločnosť Orange“). K Návrhu rozhodnutia nebolo úradu doručené žiadne iné stanovisko.

Spoločnosť ST zaslala svoje pripomienky k Návrhu rozhodnutia listom, ktorý bol evidovaný úradom dňa 22.12. 2017 pod č.: 48/OER/2017-3378. Spoločnosť Orange zaslala pripomienky listom, ktorý bol evidovaný úradom dňa 18.12. 2017 pod č.: 48/OER/2017-3302.

Pripomienky spoločnosti ST:

1. Zrušenie cenovej regulácie ukončenia hlasových volaní zostavených v krajinách mimo členských štátov EÚ/EHP

Návrh výroku rozhodnutia: „...účtovať za službu ukončenia hlasového volania vo svojej verejnej telefónnej sieti v pevnom umiestnení maximálnu cenu vo výške 0,000976 € za minútu volania, ktoré bolo zostavené v inej národnej mobilnej, resp. fixnej sieti alebo v inej zahraničnej mobilnej, resp. fixnej sieti v členských štátoch Európskej únie a Európskeho hospodárskeho priestoru.

Návrh odôvodnenia rozhodnutia: „Rozhodnutie o regulácii cien sa vzťahuje na služby ukončenia hlasových volaní v jednotlivých verejných telefónnych sieťach v pevnom umiestnení významných podnikov zostavených v inej národnej mobilnej alebo fixnej sieti a na služby ukončenia hlasových volaní v jednotlivých verejných telefónnych sieťach v pevnom umiestnení významných podnikov zostavených v inej zahraničnej

mobilnej alebo fixnej sieti v členských štátoch Európskej únie a Európskeho hospodárskeho priestoru (ďalej len „EÚ/EHP“). Ukončenie hlasových volaní zostavených v krajinách mimo členských štátov EÚ/EHP úrad cenovo nereguluje a cena je výsledkom dvojstranných dohôd medzi jednotlivými podnikmi. Za volania zostavené v krajinách mimo členských štátov EÚ/EHP sa považujú i také volania, pri ktorých z prenášanej informácie nie je jednoznačne zrejmé, že ide o volanie zostavené v členských štátoch EÚ/EHP.“

Návrh spoločnosti ST: *Z dôvodu zabezpečenia dostatočnej právnej istoty preniesť z odôvodnenia rozhodnutia do výroku rozhodnutia vetu „Za volania zostavené v krajinách mimo členských štátov EÚ/EHP sa považujú i volania, pri ktorých z prenášanej informácie nie je jednoznačne zrejmé, že ide o volanie zostavené v členských štátoch EÚ/EHP.“*

Odôvodnenie:

Plne súhlasíme s návrhom Úradu na dereguláciu volaní zostavených v krajinách mimo členských štátov EÚ/EHP. Osobitne vítame aj cenovú dereguláciu volaní, pri ktorých z prenášanej informácie nie je jednoznačne zrejmé, že ide o volanie zostavené v členských štátoch EÚ/EHP, nakoľko sa tým s istotou predíde prípadným špekuláciám a pokusom obchádzať definované vyňatie volaní zostavených v krajinách mimo EÚ/EHP z regulácie odstránením identifikácie, v ktorej krajine bolo volanie zostavené, napr. cez chýbajúce tzv. „A-číslo“, t. j. číslo, na ktorom volanie vzniklo.

Navrhujeme preto preniesť predmetnú vetu z odôvodnenia do výroku, nakoľko práve výrok rozhodnutia je určujúci pre zodpovedanie otázok, aké povinnosti rozhodnutie správneho orgánu účastníkovi konania ukladá, teda pri skúmaní rozsahu povinností ukladanej rozhodnutím správneho orgánu je potrebné vychádzať predovšetkým z výroku rozhodnutia, ktorý je záväzný (napr. Nedorost, L.: Správní řád – komentář, EUROLEX Bohemia 2002, str. 298 alebo rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7 SŽ 102/98 publikovaný ako R 14/2000 alebo rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7 SŽ 19/01 publikovaný pod č. 56 in Zo súdnej praxe č. 5/2001).

Stanovisko úradu k pripomienke č. 1.:

Predmetná časť výroku dostatočne zrozumiteľne a jasne definuje uloženú cenovú povinnosť. Podľa názoru úradu nie je potrebné vo výroku rozhodnutia negatívne vymedzovať regulovanú službu. Geografické vymedzenie trhu a rozsah regulovaných služieb je jasne určené v SMP rozhodnutí úradu.

Záver:

Pripomienka neakceptovaná.

2. Nevhodnosť metódy BU LRIC pure

Návrh odôvodnenia rozhodnutia: „Úrad stanovil cenu za službu ukončenia volania, ktorá vychádza z nákladov teoretického efektívneho podniku využitím vzostupného nákladového modelu čistých prezieravých dlhodobých prírastkových nákladov

(Bottom up Long Run Incremental Costs pure, ďalej len „BU LRIC pure“). Uplatnenie modelu je v súlade s koncepciou rozvoja siete efektívneho podniku...(atď).“

Návrh spoločnosti ST: *Vypustiť. Model BU LRIC pure nahradiť modelom BU LRIC plus a výpočet ceny za službu ukončenia volania vo verejnej telefónnej sieti v pevnom umiestnení a následne i výšku ceny v návrhu výroku rozhodnutia upraviť podľa tohto modelu.*

Odôvodnenie:

Spoločnosť ST namieta používanie modelu BU LRIC pure pre cenovú reguláciu poplatkov za ukončenie volaní vo verejných telefónnych sieťach v pevnom umiestnení. Odôvodnenie: použitie modelu BU LRIC pure by bolo neprimerané najmä z nasledujúcich dôvodov:

- 1. Samotný navrhovaný postup stanovenia ceny podľa odporúčania č 2009/396/ES o regulačnom zaobchádzaní s prepojovacími poplatkami v pevných a mobilných sieťach v EÚ („ďalej len „odporúčanie“) je podľa spoločnosti Slovak Telekom v rozpore so zásadou v § 12 ods. 5 ZoEK, aby podnik mohol uplatniť všetky náklady nevyhnutne potrebné na poskytovanie služby ukončovania volania. Citované odporúčanie predpokladá vylúčenie veľkej časti efektívne vynaložených nákladov nevyhnutne potrebných na poskytovanie uvedenej služby. Uplatnenie len ich inkrementálnej časti je v rozpore s prístupom uplatniť všetky náklady nevyhnutne potrebné na poskytovanie služby.*
- 2. Znemožnenie uplatnenia efektívnych nákladov prislúchajúcich k uvedenej službe okrem jasného rozporu odporúčania s dikciou ZoEK nie je spravodlivé a odôvodniteľné ani z ekonomického pohľadu. Ani teoretický efektívny operátor nie je schopný dlhodobo poskytovať služby pod efektívne vynakladané náklady. Preto by náklady mali byť priznávané v celej ich výške, minimálne zohľadňujúce ich výšku pri uplatnení princípu teoretickej efektívnosti. Ideálne by priznané náklady mali zohľadňovať i reálnu možnosť ich dosiahnutia, teda efektívne vynaložené náklady v reálnych podmienkach. Prístup vyplývajúci z návrhu citovaného odporúčania je v rozpore aj so samotnými regulačnými princípmi, nakoľko de facto „ukladá“ nemožnosť uplatniť si efektívne náklady v ich primeranom podiele, a teda tlačí regulovaný podnik buď do vytvárania dlhodobo neutržiteľnej straty podniku, alebo do ich premietnutia do maloobchodných nákladov vlastných služieb, ktoré už rovnaký náklad pomerne obsahujú. To ale pôsobí v presnom rozpore s cieľom regulácie a tiež skresľuje súťaž, keď znevýhodňuje podniky, ktoré poskytujú väčší objem ukončovaných volaní.*
- 3. Uvedený postup (model BU LRIC pure) spôsobuje obmedzenie možnosti investovania zdrojov do rozvoja a inovácií potrebných na úspešné pôsobenie na trhoch elektronických komunikačných služieb, čo je v rozpore s princípmi regulácie spočívajúcej v podpore efektívnej hospodárskej súťaže a rozvoja vnútorného trhu podľa § 18 ods. 2 ZoEK, nakoľko vlastníctvo infraštruktúry je pri takomto spôsobe regulácie v konečnom dôsledku „trestom“, keďže jej vlastník je zaťažovaný poskytovaním infraštruktúry za podnákladové ceny a zužuje sa mu tým finančný tok nevyhnutný na vybudovanie moderných sietí,*

v prípade pevných sietí ide hlavne o náklady na rozvoj pokrytia optickými sieťami.

- 4. Cenová regulácia na základe modelu BU LRIC pure je v rozpore s ústavným právom disponovať majetkom, nakoľko núti podnik poskytovať službu so stratou, o to viac, že ukončenie hovorov je súčasťou prepojenia ako povinnosti, ktorá vyplýva každému podniku priamo zo ZoEK. Žiaden podnik sa teda nemôže slobodne rozhodnúť službu ukončenia hovorov neposkytovať.*
- 5. Navrhovaný Model BU LRIC plus predstavuje štandardný nástroj zohľadnenia cien hypotetického efektívneho operátora a zároveň zabezpečí návratnosť nákladov významného podniku spolu s primeranou návratnosťou investovaného kapitálu. Uvedený model bol už Úradom akceptovaný ako model zabezpečujúci ceny, ktoré by boli dosiahnuté na trhu s efektívnou súťažou, ktorej podmienky sa Úrad i reguláciou poplatkov za ukončenie volaní vo verejných telefónnych sieťach v pevnom umiestnení týmto návrhom rozhodnutia snaží dosiahnuť.*

Stanovisko úradu k pripomienke č. 2.:

Všetky uvedené všeobecné princípy sú v súlade s odporúčaním. Model vychádza z princípov dlhodobých prírastkových nákladov - model BU LRIC pure, ktoré vznikajú operátorovi v súvislosti s poskytovaním ďalších služieb oproti situácii, kedy by tieto služby neposkytoval. Tento koncept je vhodnou aproximáciou prírastkových nákladov poskytovania danej služby. V telekomunikačnom sektore tento koncept môže viesť buď k nižším než priemerným nákladom, alebo k vyšším nákladom na dodatočné kapacity, a to v závislosti od toho, ako je súčasná sieť využitá. Aplikácia čistého konceptu hraničných nákladov môže spôsobovať vysokú fluktuáciu v úrovni nákladov v čase, pretože v situácii, keď je v sieti k dispozícii dostatočná kapacita, sú hraničné náklady dodatočných služieb blížiac sa k nule. V situácii, keď sa využitie existujúcej siete priblíži k jej technickej kapacite (limitujúcej), náklady na dodatočné kapacity budú veľmi vysoké. V regulačnej praxi sa preto využíva koncept dlhodobých prírastkových nákladov, ktorý je najvhodnejší na aproximáciu dlhodobých prírastkových nákladov, nakoľko odbúrava kolísavosť hraničných nákladov v čase, a zároveň podporuje efektívne pridelovanie ekonomických zdrojov, udržateľnú konkurenciu na trhu a maximalizuje úžitok pre koncového užívateľa. Metóda BU LRIC pure meria špecifické fixné a variabilné náklady, ktoré operátor vynakladá pri poskytovaní danej služby. Z tohto dôvodu je táto metóda považovaná za nákladovo orientovanú.

Stanovisko úradu k bodu 1.:

Navrhovaný metodický postup úradu vychádza z regulačného rámca EÚ ukotveného v odporúčaní, ktorý odporúča používanie prístupu BU LRIC pure. V Recitále 13 odporúčania je uvedené:

„S prihliadnutím na osobitnú charakteristiku trhov s prepajovaním volaní by sa náklady na služby telefónneho prenosu mali vypočítavať na základe prezieravých dlhodobých prírastkových nákladov. Pri modeli LRIC sa všetky náklady stávajú variabilnými, a keďže sa predpokladá, že všetky aktíva sa z dlhodobého hľadiska nahradia, stanovovanie poplatkov na základe LRIC umožňuje efektívne nahrádzať náklady. Modely LRIC zahŕňajú len tie náklady, ktoré vznikli zabezpečením

vymedzeného prírastku. Prístup prírastkových nákladov, pri ktorom sa priradia iba efektívne vynaložené náklady, ktoré by nevznikli, keby sa služba zahrnutá v prírastku viac neposkytovala (t. j. náklady, ktorým možno predísť), podporuje efektívnu výrobu i spotrebu a na minimum obmedzuje možné narušenie hospodárskej súťaže. Čím väčšími sa prepojovacie poplatky vzdávajú od prírastkových nákladov, tým k väčšiemu narušeniu hospodárskej súťaže dochádza medzi pevnými a mobilnými trhmi a/alebo medzi prevádzkovateľmi s asymetrickými trhovými podielmi a prevádzkovými tokmi. Je teda odôvodnené uplatňovať čistý prístup LRIC, pri ktorom je významným prírastkom veľkoobchodná služba prepojovania volaní a ktorý zahŕňa len náklady, ktorým možno predísť...“

Model BU LRIC pure je odbornou verejnosťou vnímaný ako perspektívny prístup na stanovenie ceny na základe modelovania nákladov, ktoré daná služba vyvolá. V súčasnosti takmer všetky krajiny Európskej únie implementujú alebo plánujú implementovať tento model, čiže ide zároveň o tzv. „best practice“ v telekomunikačnom sektore. Z vyššie uvedeného vyplýva, že model BU LRIC pure je nákladovo orientovaným modelom, a teda je v súlade s národným regulačným rámcom. Výpočet ceny prepojovacieho poplatku vychádza z efektívne vynaložených nákladov vzniknutých v dôsledku poskytovania služby prepojovania. Úrad, odporúčanie a ani bežná prax v krajinách EÚ nepovažuje za odôvodnené do výpočtu ceny prepojovacích poplatkov zahŕňať náklady, ktoré nevznikli v súvislosti s poskytovaním služby, ktorej sa predmetný výpočet a regulácia týka. Úrad považuje za neodôvodnené zahrnúť do regulovanej ceny prepojovania iné náklady ako tie, ktoré vznikli v súvislosti s poskytovaním služby prepojovania, z dôvodu, že by dochádzalo k financovaniu nákladov aj na iné služby, a to prostredníctvom „garantovanej“ regulovanej ceny prepojovacích poplatkov. Tento prístup je v rozpore s princípmi trhovej ekonomiky, v rámci ktorej majú byť ceny v čo najväčšej miere riadené trhovými mechanizmami.

Povinnosť úradu postupovať podľa odporúčania vyplýva priamo z ustanovenia § 11 ods. 2 zákona o elektronických komunikáciách, podľa ktorého:

„Úrad pri regulácii elektronických komunikácií prihliada na odporúčania a usmernenia Európskej komisie vrátane technických noriem a technických špecifikácií pre siete a služby, ktorých zoznam zverejňuje Európska komisia v Úradnom vestníku Európskej únie. Ak sa úrad rozhodne nepostupovať podľa odporúčania Európskej komisie, informuje o tom Európsku komisiu a je povinný zdôvodniť svoje rozhodnutie...“

Podľa ustanovenia § 12 ods. 5 zákona o elektronických komunikáciách je spôsob regulácie cien definovaný nasledovne:

„Spôsoby regulácie cien podľa odseku 3 je možné účelne kombinovať. Pri regulácii cien podľa odseku 3 môže úrad určiť cenu aj na základe cien na porovnateľných trhoch.“

Podľa názoru úradu spoločnosť ST nesprávne poukázala na § 12 ods. 5 zákona o elektronických komunikáciách, keďže v uvedenom ustanovení sa nikde nenachádza priama indícia o skutočnosti, že „podnik by si mohol pri výpočte regulovanej ceny uplatniť **všetky náklady** nevyhnutne potrebné na poskytovanie

služby ukončovania volania“, a teda aj náklady, ktoré vznikli v súvislosti s poskytovaním služby prepojenia, keďže pri tomto spôsobe priradovania nákladov by dochádzalo k financovaniu nákladov aj iných služieb poskytovaných spoločnosťou ST.

Stanovisko úradu k bodu 2. :

Cenová regulácia a výpočet ceny podľa modelu BU LRIC pure nie je v rozpore so zákonom o elektronických komunikáciách, keďže zákon o elektronických komunikáciách nikde explicitne neustanovuje povinnosť zahrnúť pri cenovej regulácii všetky náklady. V súlade s odporúčaním je nevyhnutné pri cenovej regulácii zohľadňovať iba efektívne vynaložené náklady. Úrad pri cenovej regulácii na danom relevantnom trhu postupuje podľa odporúčania. Zo širšieho hľadiska predstavuje postup podľa odporúčania a plnenie cieľa ustanoveného článkom 8 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/21/ES zo 7. marca 2002 o spoločnom regulačnom rámci pre elektronické komunikačné siete a služby v platnom znení (ďalej aj len „rámcová smernica“) jednotné uplatňovanie regulačného rámca. V bode 3 recitálu odporúčania je uvedené:

„Významné odlišnosti v regulačnom zaobchádzaní s prepojovacími poplatkami v pevných a mobilných telefónnych sieťach vytvárajú základné narušenia hospodárskej súťaže...“

Aplikáciou odporúčania na oblasť cenovej regulácie teda úrad predchádza možnému negatívnemu dopadu na súťažné prostredie. Úrad nemôže akceptovať spoločnosťou ST požadovanú možnosť uplatniť v cene všetky náklady v plnej výške. Zohľadnenie primeranej časti spoločných sieťových nákladov ako i režijných a spoločných nesieťových nákladov by znamenalo odklon od metodiky BU LRIC pure, čoho dôsledkom by bol odklon od prístupu stanoveného v odporúčaní. Z pohľadu spoločnosti ST sú všetky náklady oprávnené a je potrebné ich zahrnúť do ceny. V tejto súvislosti úrad konštatuje, že každá metóda určená na výpočet ceny stanovuje, ktoré náklady sú oprávnené a vstupujú do výpočtu ceny a ktoré nie. Výslednú cenu vypočítanú metódou kalkulácie založenou na princípe BU LRIC pure úrad považuje za správnu, opodstatnenú a dostatočne odôvodnenú, keďže takto určený finančný model zahŕňa všetky objektívne a oprávnené náklady spojené s poskytovaním služby ukončovania volania. Zároveň úrad nepovažuje za opodstatnené, aby cena za ukončovanie volania kompenzovala akékoľvek iné náklady, ktoré spoločnosť ST považuje za nezohľadnené v cene iných regulovaných služieb. K námietke spoločnosti ST: *„To ale pôsobí v presnom rozpore s cieľom regulácie a tiež skresľuje súťaž, keď znevýhodňuje podniky, ktoré poskytujú väčší objem ukončovaných volaní,“* úrad naopak namieta, že široká zákaznícka báza umožňuje spoločnosti ST tvorbu trvalých výnosov plynúcich z príjmov z ukončovania hovorov v sieti spoločnosti ST.

Stanovisko úradu k bodu 3.:

Tvrdenie spoločnosti ST, že ceny vypočítané modelom BU LRIC pure spôsobujú obmedzenie možnosti investovania zdrojov do rozvoja inovácií je zavádzajúce a nie je ničím podložené.

Úrad nepovažuje uvedený výpočet za podnákladový, keďže umožňuje zahrnutie nákladov vzniknutých v dôsledku poskytovania služby ukončenia volania, ktoré sú v súlade s európskym regulačným rámcom považované za inkrementálne. Výpočet vychádza z princípu posledného inkrementu. Ak by úrad zahrnul iné náklady ako tie, ktoré vznikli v súvislosti so službou ukončovania volania, tak by postupoval v rozpore so základnými regulačnými princípmi. Náklady na neregulované služby by boli financované prostredníctvom „garantovanej“ regulovanej ceny prepojovacích poplatkov, čo by bolo v rozpore s princípmi trhovej ekonomiky, v rámci ktorých majú byť ceny stanovené konkurenčným prostredím.

Tvrdenie spoločnosti ST sa zakladá na nesprávnej interpretácii aktívnej povinnosti úradu podporovať investície do sietí nových generácií. Úrad v súlade s § 23 zákona o elektronických komunikáciách prihliada na mieru investovania významným podnikom s uznaním primeranej návratnosti vloženého kapitálu a s tým spojeným rizikom špecifickým pre konkrétny investičný projekt. Model prepočítava náklady na volania vrátane primeraného zisku, ktorý je stanovený na úrovni váženého priemeru nákladov na kapitál – WACC. V tomto prípade ide zo strany spoločnosti ST o účelovú zmenu interpretácie zákona o elektronických komunikáciách.

Stanovisko úradu k bodu 4.:

Cenová regulácia nie je v rozpore s ústavnými právami ani chránenými záujmami regulovaného podniku. Jej cieľom ani výsledkom nie je nútené poskytovanie určitej služby so stratou, ale poskytovanie služby za nákladovo orientované ceny vychádzajúce z efektívne vynaložených nákladov. K efektívne vynaloženým nákladom sa pripočítava primeraná miera návratnosti vloženého kapitálu stanovená metódou váženého priemeru nákladov na kapitál (WACC), ktorá zabezpečuje, aby poskytovanie služby bolo primerane ziskové. Pri cenovej regulácii úrad postupuje výlučne na základe zákona o elektronických komunikáciách a zákonne stanoveným spôsobom, čím spĺňa požiadavku vyjadrenú v čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Stanovisko úradu k bodu 5.:

Úrad nemá dôvod na výpočet ceny použiť inú metodiku, ako je BU LRIC pure, ktorá je uvedená v odporúčaní. Odklon od odporúčanej metodiky nezaručuje naplnenie cieľov regulácie uvedených v článku 8 rámcovej smernice. Rovnaký názor zastáva aj Orgán európskych regulátorov pre elektronické komunikácie (ďalej len „BEREC“). Úrad sa v tomto prípade stotožňuje s názorom Európskej komisie a BEREC-u, a preto sa rozhodol postupovať v súlade s odporúčaním.

Záver:

Pripomienka neakceptovaná.

3. Jasné odčlenenie služby medzinárodného tranzitu od služby ukončenia hlasových volaní

Návrh odôvodnenia Úradu: „Významný podnik je v prípade, že preberie volanie v medzinárodnom bode prepojenia za účelom ukončenia volania vo vlastnej fixnej

sieti alebo fixnej sieti iných národných operátorov, oprávnený účtovať poplatok aj za tranzit tohto volania.“

Návrh spoločnosti ST: Doplniť odôvodnenie rozhodnutia i o nasledujúci text: „Z hľadiska funkcionality a zastupiteľnosti je ukončovanie volania zostaveného v zahraničí identické s ukončovaním volania zostaveného v národných sieťach. Pri volaniach prichádzajúcich zo zahraničia a uplatnení cenovej regulácie môžu nastať dva scenáre:

A. medzinárodné volanie v medzinárodnom bode prepojenia (napr. vo Frankfurtu alebo inom európskom meste, alebo v blízkosti štátnej hranice na území SR) preberie významný podnik, ktorý volanie tranzituje a následne ukončí vo svojej sieti. Takéto volanie je viazaným produktom skladajúcim sa z tranzitu a ukončenia, preto sa aj jeho cena skladá z dvoch komponentov: 1. neregulovaná cena za tranzit a 2. regulovaná cena za ukončovanie volania. Oba uvedené komponenty tvoria cenu viazaného produktu a takúto cenu zaplatí zahraničný operátor významnému podniku, ktorý od neho preberá medzinárodné volanie na tranzit a ukončenie v sieti významného podniku.

B. medzinárodné volanie v medzinárodnom bode prepojenia preberie ľubovoľný podnik, ktorý volanie len tranzituje, a toto volanie nie je určené na ukončovanie v jeho sieti. Toto volanie je ľubovoľným podnikom postúpené na ukončovanie volania do siete iného podniku, ktorý volanie ukončí vo svojej sieti. Tento tranzitujúci podnik si vyúčtuje od zahraničného operátora (od ktorého preberá prevádzku) cenu viazaného produktu (za ukončovanie a tranzit), ktorá sa skladá z dvoch komponentov:

1. neregulovaná cena za tranzit a 2. regulovaná cena za ukončenie volania v sieti v pevnom umiestnení. Toto volanie je ďalej postúpené na ukončovanie volania do siete iného podniku a tento podnik volanie ukončí vo svojej sieti a za toto ukončovanie volania v jeho sieti bude účtovať regulovanú cenu za ukončovanie volania. Pri takomto volaní zo zahraničia dochádza ku kaskádovitému spôsobu zúčtovania – platieb.

V takom prípade, ak slovenský národný operátor A prevezme určitý objem medzinárodných volaní v medzinárodnom bode prepojenia určených na ukončenie na území Slovenskej republiky, je tento oprávnený účtovať cenu, ktorá bude obsahovať regulovanú cenu za ukončovanie a neregulovanú cenu za tranzit takéhoto volania, pretože časť takýchto volaní je ukončená v sieti tohto národného operátora A, ale časť volaní je postúpená na ukončenie v sieti iných národných operátorov. Na trhu tranzitu je efektívna súťaž, a preto tento trh nie je regulovaný. Tranzit volaní môže zabezpečovať aj iný operátor, ktorý ponúkne lepšie podmienky. Ak by sa cena na medzinárodnom prepojení rovnala regulovanej cene za ukončenie volania, žiaden podnik by nemal dôvod volanie ďalej tranzitovať, keďže za jeho tranzit by nemal zaplatený.“

Odôvodnenie: Doplnením tohto textu sa zabezpečí kontinuita regulačného prostredia, nakoľko tento režim sa uplatňuje na fixné a mobilné poplatky za ukončenie volaní už od roku 2013. Citované ustanovenia sa nachádzajú v rozhodnutiach Úradu vydaných v roku 2013, ktorými Úrad po prvýkrát uložil podnikom na trhu povinnosť cenovej regulácie poplatkov za ukončovanie volaní

vypočítaných podľa metodiky BU LRIC pure, (vid' napr. rozh. č. 2063/OER/2013 zo dňa 26. augusta 2013).“

Stanovisko úradu k pripomienke č. 3.:

Podľa názoru úradu je zahrnutie tranzitu ako neregulovanej zložky, ktorá je súčasťou cenotvorby a poplatku za ukončenie volania v sieti významného podniku, dostatočne odôvodnené v rozhodnutí:

„Významný podnik v prípade, že preberie volanie v medzinárodnom bode prepojenia za účelom ukončenia volania vo vlastnej fixnej sieti alebo fixnej sieti iných národných operátorov, je oprávnený účtovať poplatok aj za tranzit tohto volania.“

Úrad vo svojom rozhodnutí definuje presné a jasné podmienky cenovej regulácie, ako aj konkrétnu výšku poplatku, ktorú je významný podnik oprávnený účtovať za ukončenie hovorov vo svojej sieti. Naopak, poplatok za tranzit volaní úrad cenovo nereguluje. Z daného dôvodu preto úrad nepovažuje za potrebné negatívne vymedzovať odôvodnenie rozhodnutia o službu medzinárodného tranzitu, ktorá nie je predmetom cenovej regulácie.

Záver:

Pripomienka neakceptovaná.

4. Vypustenie „prirážky za veľkosť“ pri výpočte hodnoty WACC

Návrh Úradu: „Pri výpočte WACC sa vychádza z:

1. výpočtu nákladov na vlastný kapitál pomocou modelu oceňovania kapitálových aktív:

$$Re = Rf + \beta * (Rm - Rf) + SP$$

kde:

Rf je výnosnosť bezrizikovej investície,

β je beta koeficient,

Rm je výnosnosť trhu,

SP je prirážka za veľkosť podniku publikovaná ročne v štúdiu Duff & Phelps: Valuation Handbook.

Pri výpočte sa použije prirážka za veľkosť podnikov, ktorá je závislá od veľkosti podniku (hodnoty vlastného imania) a zohľadňuje rozdielnu návratnosť akcií malých a veľkých podnikov z dlhodobého hľadiska podľa štúdie Duff & Phelps: Valuation Handbook a je odvodená od trhovej kapitalizácie spoločností kótovaných na americkej burze.“

Návrh spoločnosti ST: *Vypustiť prirážku za veľkosť SP zo vzorca, alternatívne použiť prirážku 0%.*

Odôvodnenie: *Podľa názoru spoločnosti ST používanie prirážky za veľkosť je neprimerané, preto navrhujeme jej vypustenie, resp. použitie prirážky za veľkosť vo výške 0%, nakoľko:*

1. telekomunikačné spoločnosti prechádzajú neustálymi zmenami v rámci škály ponúkaných služieb, výsledkom čoho je neustále sa meniaci pomer poskytovaných služieb,
2. spoločnosť ST konzistentne namieta priame použitie údajov z amerického akciového trhu. Pokiaľ premietame veľkosti amerických firiem na stredoeurópsky trh, prichádzame k záveru, že pre spoločnosť ST vzhľadom na výšku jej imania je možné aplikovať prirážku za veľkosť 0%, pretože riziková prémie za veľkosť je závislá od veľkosti podniku, ktorého náklady kapitálu meriame. Všeobecne platí, že čím je podnik menší, tým je prémie vyššia. Berúc do úvahy fakt, že spoločnosť Slovak Telekom nie je aktívna ani na slovenskom kapitálovom trhu, zastávame názor, že použiť prirážku za veľkosť s priamym použitím veľkosti podnikov na americkom trhu nie je adekvátne,
3. v okolitých krajinách nie je bežné, aby prirážka za veľkosť vstupovala do vzorca pre výpočet WACC,
4. prirážka za veľkosť nie je uvedená ako povinný prvok výpočtu hodnoty WACC ani v odporúčaniach o regulatórnom účtovníctve ERG (dnes BEREC).

Stanovisko úradu k pripomienke č. 4.:

Pre výpočet hodnoty WACC využíva úrad v súčasnosti metodiku, ktorá bola vypracovaná poradenskou spoločnosťou PricewaterhouseCoopers Advisory s. r. o. (ďalej len "PwC") a ktorá je výsledkom diskusií medzi regulátorom a operátormi. Postup výpočtu hodnoty WACC je uvedený v samotnom návrhu rozhodnutia o regulácii cien. Rovnakú metodiku úrad dlhodobo a konzistentne aplikuje na všetkých relevantných trhoch, na ktorých je uložená významnému podniku povinnosť cenovej regulácie. Z uvedeného dôvodu by vypustenie prirážky za veľkosť nebolo v súlade s princípmi predvídateľnosti a nediskriminácie pri regulácii elektronických komunikácií.

Pre veľké kótované spoločnosti alebo portfóliá spoločností je pravdepodobné, že štandardné uplatňovanie Capital Asset Pricing Model (ďalej len „CAPM“) zahŕňa v sebe systematické riziko. Štandardná aplikácia CAPM však pre menšie spoločnosti dobre nefunguje. Prémie za veľkosť je spracovaná v niekoľkých empirických štúdiách (The Relation Between Return and Market Value of Common Stocks, Common Risk Factors in the Returns on Stocks and Bonds, The Size Effect and Equity Returns). Tieto empirické štúdie potvrdili, že celkové dosiahnuté výnosy menších spoločností boli podstatne vyššie počas dlhého časového obdobia, ako predpokladalo aplikovanie CAPM. Hodnota beta vlastného kapitálu je tiež nepriamo spojená s veľkosťou spoločnosti. Spoločnosti s vyššou hodnotou na akciovom trhu majú tendenciu mať menšie majetkové podiely. V tejto oblasti sú známe dve hlavné štúdie Ibbotson a Standard & Poor's Corporate Value Consulting Studies. Obe tieto štúdie využívajú údaje, ktoré boli vyvinuté v Centre pre výskum cenovej bezpečnosti univerzity v Chicagu a sú uverejnené pod názvom Duff & Phelps. Vo všeobecnosti sa väčšinou používajú asociované štúdie Ibbotson (publikované pod názvom Duff & Phelps). Táto štúdia sa každoročne aktualizuje a rozdeľuje výnosy akcií v decilocho a to podľa veľkosti, ktorá zodpovedá celkovej trhovej hodnote spoločnosti.

Prirážka za veľkosť reprezentuje skutočnosť, že investori očakávajú vyššie výnosy plynúce z rizika, ktoré sú spravidla vyššie u nižšie kapitalizovaných firiem, než u väčších firiem. Väčšie firmy bývajú spravidla etablovanejšie na trhu a investorom

stačí nižší, ale z ich pohľadu stabilnejší výnos. V prípade menších firiem sú naopak očakávané výnosy spravidla vyššie.

Keďže v súčasnosti neexistuje harmonizovaný postup na úrovni EÚ pri výpočte WACC úrad preto v súčasnosti považuje použitie prirážky za veľkosť za správne.

Záver:

Pripomienka neakceptovaná.

Pripomienky spoločnosti Orange:

Všeobecné pripomienky:

Spoločnosť Orange tak ako v pripomienkach k návrhu rozhodnutia o regulácii cien na relevantnom trhu č. 2 opätovne namieta, že návrh ako celok je nepreskúmatel'ný, a teda nie je možné sa vyjadriť k výslednej cene terminácie. Spoločnosť Orange požaduje zverejnenie viacerých parametrov potrebných na posúdenie výslednej ceny terminácie. Jedná sa o postup, akým bola vyrátaná hodnota WACC pre teoretického operátora zo vstupov od jednotlivých operátorov (Spoločnosť Orange sa len môže domnievať, ako Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb (ďalej len „Úrad“) postupoval, či použil medián, priemer a pod.), o sprístupnenie parametrov/hodnôt teoretického fixného operátora a ako boli vyrátané (na rozdiel od prílohy č. 1 Model BU LRIC pure k Návrhu rozhodnutia o regulácii cien MTR, kde bolo aspoň čiastočne zrejmé, ako vznikajú vstupné údaje teoretického operátora zo vstupov od jednotlivých operátorov). Podľa názoru spoločnosti Orange nie je dôvod uvedené údaje nesprístupniť, nakoľko nepredstavujú žiadnu chránenú informáciu (obchodné tajomstvo, dôvernú informáciu, daňové tajomstvo, utajovanú skutočnosť a pod.), keďže sa jedná o agregované údaje od minimálne 8 operátorov (neobstojí ani argument, že niektorý údaj pre vstup do modelu teoretického operátora dodal len jeden operátor, a preto nie je možné zverejnenie všetkých údajov. Pri zverejnení údajov teoretického operátora nie je možné určiť, ktorý konkrétny údaj predstavuje vstup len od jedného operátora a ani od akého. I keby sme uznali argumentáciu úradu o tom, že kvôli tomu nemôže zverejniť údaje, i keď s danou argumentáciou nesúhlasíme, nie je dôvod nesprístupniť ostatné údaje teoretického operátora). Žiadame o sprístupnenie týchto údajov ktoré vstupujú do modelu teoretického operátora a ktoré sú potrebné k posúdeniu výslednej ceny terminácie FTR. Bez ich poznania sa nevieme k modelu a výsledkom plnohodnotne vyjadriť. Tieto údaje nespĺňajú podľa nášho názoru definíciu obchodného tajomstva podľa § 17 Obchodného zákonníka, keďže sa jedná o agregované údaje. Takéto údaje nie je možné považovať za skutočnosť obchodnej, výrobnéj alebo technickej povahy súvisiace s podnikom, nakoľko predstavujú súčet vstupných dát za viacero podnikov, pričom na základe týchto agregovaných údajov nie je možné spätne vypočítať vstupné dáta jednotlivých podnikov, ktoré by za istých okolností mohli byť považované za obchodné tajomstvo. Uvedený postup pri posudzovaní agregovaných údajov ako skutočností, ktoré nenapĺňajú pojmové znaky obchodného tajomstva, zodpovedá aj praxi ostatných regulačných úradov, ako sú napr. Protimonopolný úrad SR, Úrad pre reguláciu sieťových odvetví a pod. V prípade, ak by nám tieto údaje neboli sprístupnené, sme toho názoru, že by nám týmto postupom bolo odoprené právo riadne sa vyjadriť k podkladu rozhodnutia a spôsobu jeho zistenia v rozpore

s ustanovením § 12 ods. 4 zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách v znení neskorších predpisov.

Stanovisko úradu k všeobecným pripomienkam:

Úrad dňa 22.11.2017 v procese národných konzultácií uverejnil na svojom webovom sídle návrh rozhodnutia o regulácii cien, ktorého súčasťou boli prílohy:

- č. 1. Prázdny (nevyplnený) model BU LRIC pure určený na výpočet ceny ukončenia volania v individuálnej mobilnej sieti,
- č. 2. Metodika k zberu vstupných dát pre model BU LRIC pure,
- č. 3. Vstupné podklady pre výpočet ceny,
- č. 4. Podklady pre výpočet beta koeficientu,
- č. 5. Podklady pre výpočet WACC.

Model obsahuje konkrétne väzby a vzorce umožňujúce individuálny prepočet ceny ukončenia volania v individuálnej sieti podniku. Z uvedeného dôvodu bolo spoločnosti Orange, rovnako ako aj ostatným operátorom, umožnené individuálne naplniť funkčný model vlastnými vstupnými údajmi a vypočítať cenu ukončovania volania pre svoju sieť, a tak preskúmať funkčnosť modelu a spôsob výpočtu. Zároveň úrad umožnil podľa § 10 ods. 1 zákona o elektronických komunikáciách všetkým účastníkom správneho konania vrátane spoločnosti Orange možnosť vyjadriť sa k Návrhu cenového rozhodnutia, ktorého súčasťou boli aj metodické podklady pre výpočet ceny. Spoločnosť Orange ako jediná vzniesla námietku o nepreskúmateľnosti rozhodnutia, ktorá je z pohľadu úradu neodôvodnená, keďže spoločnosť Orange nie je oprávnenou osobou na kontrolu výpočtu ceny, ktorú úrad vypočíta v súlade s § 12 ods. 3 písm. a) zákona o elektronických komunikáciách. Za skutočnosťou nezverejniť návrh ako celok je aj samotný fakt, že všetky podniky okrem spoločnosti Orange označili údaje poskytnuté do modelu za údaje podliehajúce predmetu obchodného tajomstva. Úrad z dôvodu transparentnosti sprístupnil všetky údaje, ktoré nie sú obchodným tajomstvom. Úrad nemôže zverejniť „*agregované údaje teoretického efektívneho operátora*“, pretože časť týchto údajov pochádza od konkrétneho operátora, ktorý ich označil ako obchodné tajomstvo, a spĺňajú všetky náležitosti obchodného tajomstva podľa § 17 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka t. j.:

„Obchodné tajomstvo tvoria všetky skutočnosti obchodnej, výrobnjej alebo technickej povahy súvisiace s podnikom, ktoré majú skutočnú alebo aspoň potenciálnu materiálnu alebo nemateriálnu hodnotu, nie sú v príslušných obchodných kruhoch bežne dostupné, majú byť podľa vôle podnikateľa utajené a podnikateľ zodpovedajúcim spôsobom ich utajenie zabezpečuje.“

Zverejňovanie modelu s využitím údajov tvoriacich obchodné tajomstvo je v rozpore s vyššie citovaným ustanovením Obchodného zákonníka a nie je bežnou praxou ani v krajinách EÚ.

Garantom nestrannosti a správnosti výpočtu ceny pri použití metódy kalkulácie BU LRIC pure a modelu použitého pre výpočet výslednej ceny je poradenská spoločnosť PwC, ktorá s úradom úzko spolupracovala pri tvorbe metodiky a modelu.

Úrad podľa § 12 ods. 3 písm. a) zákona o elektronických komunikáciách určil vypočítanú cenu ako maximálnu, a to na základe údajov, ktoré boli poskytnuté jednotlivými podnikmi určenými za významný podnik na trhu č. 1. Metodický postup pre výpočet stanovenia maximálnej ceny bol úradom prezentovaný a konzultovaný na pracovných stretnutiach za účasti všetkých operátorov.

Súčasťou návrhu rozhodnutia o regulácii cien sú podklady pre výpočet hodnoty WACC teoretického operátora. Samotná hodnota WACC platná pre relevantný trh č. 1 bola vypočítaná na základe metodiky úradu v hodnote 5,21, a to na základe vstupov poskytnutých v procese zberu dát.

Model stanovenia prírastkových nákladov na termináciu hovorov v individuálnych verejných telefónnych sieťach poskytovaných v pevnom umiestnení môže transformovať vstupy od operátorov na efektívne vstupy na základe troch variant:

- priemernej hodnoty vstupných dát operátorov,
- najnižšej hodnoty vstupných dát operátorov,
- manuálnej úpravy vstupov (používané v situácii, keď každý operátor využíva rozdielne technológie).

Pri výpočte terminačných poplatkov úrad postupoval podľa odporúčania a Vysvetľujúceho memoranda k odporúčaniam. Terminačné poplatky sú počítané rovnako ako vo väčšine krajín EÚ/EHP, a to nákladovým modelom BU LRIC pure. Ako už úrad uviedol, snahou Európskej komisie je harmonizácia terminačných poplatkov v krajinách EÚ/EHP. Podľa údajov uverejnených BEREC-om v dokumente expertnej pracovnej skupiny Benchmarking s názvom Terminačné poplatky v Európe, január 2016 (Termination rates at European level, January 2016 (BoR (16) 90)), ktorý bol zverejnený v máji 2016, pre výpočet terminačných poplatkov použili metódu BU LRIC pure nasledovné krajiny: Rakúsko, Belgicko, Bulharsko, Česko, Dánsko, Grécko, Španielsko, Francúzsko, Chorvátsko, Maďarsko, Taliansko, Luxembursko, Malta, Nórsko, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Švédsko, Slovinsko, Veľká Británia. Odporúčanú metódu kalkulácie aplikuje aj úrad.

Použitie modelu BU LRIC pure považuje úrad za primerané vo vzťahu k cieľu a k princípom regulácie trhu elektronických komunikácií, ktorými sú podpora efektívnej hospodárskej súťaže a rozvoj vnútorného trhu. Nákladový model je daný priamo odporúčaním Európskej komisie práve preto, že cenová regulácia nie je len ad hoc, resp. dočasnou reguláciou cien, ale systematickým nástrojom, ktorý by mal byť dostatočne predvídateľný a garantovaný. Európska komisia vydala citované odporúčanie za účelom harmonizácie regulácie vo všetkých členských štátoch.

Záver:

Pripomienka neakceptovaná.

Záverečná pripomienka spoločnosti Orange:

Záver:

S ohľadom na skutočnosť, že viaceré pripomienky spoločnosti Orange sa týkajú nespriístupnenia dát využitých úradom ako podklad pre vypracovanie návrhu rozhodnutia o regulácii cien, ako aj viaceré nezrovnalosti vo výpočte v modeli, v dôsledku čoho spoločnosť Orange nemá možnosť sa v plnom rozsahu vyjadriť k návrhu rozhodnutia a jeho podkladom, navrhujeme, aby úrad umožnil spoločnosti Orange opätovne sa vyjadriť k návrhu rozhodnutia po doplnení požadovaných údajov a po ozrejmení alebo upravení nezrovnalostí v použitom modeli. V prípade, ak by úrad nevyhovel tejto žiadosti, sme toho názoru, že takýto postup úradu by predstavoval porušenie práv spoločnosti Orange Slovensko podľa § 12 ods. 4 zákona o elektronických komunikáciách, a v takomto prípade si vyhradzuje právo vyjadriť sa k návrhu rozhodnutia v rámci správneho konania vo veci uloženia povinnosti súvisiacej s reguláciou cien prístupu a prepojenia podľa § 23 zákona o elektronických komunikáciách.

Stanovisko úradu k záverečnej pripomienke spoločnosti Orange:

Úrad sa k pripomienkam týkajúcim sa nepreskúmateľnosti návrhu vyjadril v stanovisku k všeobecným pripomienkam na str. 11, 12 a 13 tohto vyhodnotenia. Teoretický efektívny podnik je podnik využívajúci efektívne technológie a efektívne sieťové prvky, a nie len prvky siete spoločnosti Orange. V priebehu tvorby modelu boli na pôde úradu uskutočnené pracovné stretnutia pre všetky podniky pôsobiace na trhu fixných hlasových služieb. Tento postup bol zvolený najmä z dôvodu, že model pokrýva všetky na trhu dostupné technológie, prostredníctvom ktorých je poskytovaná služba ukončenia volania v pevnom umiestnení, a teda nie iba službu poskytovanú spoločnosťou Orange. Podľa názoru úradu je manuál spracovaný poradenskou spoločnosťou PwC dostatočne podrobný. Predložené údaje boli vyhodnotené poradenskou spoločnosťou PwC a v prípade potreby doplnenia údajov boli podniky individuálne metodicky usmernené. Podľa ustanovenia § 10 ods. 1 zákona o elektronických komunikáciách mala spoločnosť Orange v lehote jedného mesiaca možnosť vyjadriť sa k návrhu rozhodnutia. Svoje pripomienky vrátane pripomienky týkajúcej sa nepreskúmateľnosti rozhodnutia ako celku zaslala spoločnosť Orange ako jediná. Tvrdenie spoločnosti Orange, že spoločnosť nemala možnosť vyjadriť sa v plnom rozsahu k návrhu rozhodnutia a jeho podkladom teda nie je pravdivé, keďže všetky relevantné podklady k metodike a modelu boli predmetom pracovných stretnutí, tak ako je uvedené vyššie.

Záver:

Pripomienka neakceptovaná.